

Stanislav Semerdzhiev

(Bulgaria, Krastyo Sarafov National Academy for Theatre and Film Arts)

A Few Words about Mariyana Lazarova's Book Management of Producers' Rights with respect to the Provision of Electronic Access to Audiovisual Works

Abstract: The book *Management of Producers' Rights with respect to the Provision of Electronic Access to Audiovisual Works* by Prof. PhD Mariyana Lazarova focuses on the management of neighboring rights granted to the producers of audiovisual works broadcast in a digital environment. The topic is extremely relevant in the contemporary societies of prosumers and knowledge-based economies and is of great importance to revealing the mechanisms of monetization of intellectual property rights in the Digital Age. The text explores some aesthetic aspects of the oversupply of web content and the peculiarities of its viral nature, promotion, optimization and increase of visibility. The author analyzes the essence of the right to provide electronic access, as well as the licensing practices and digital business models based on the use of protected audiovisual content. The specifics of the individual and collective management of rights are outlined from the point of view of the Bulgarian legislative regulation and institutional structure in the context of the European copyright reform. The author draws conclusions concerning the harmonization of Bulgarian legislation with the European law and the prospects for the improvement of national copyright regulations.

Станислав Семерджиев

(България, Национална академия за театрално и филмово изкуство „Кр. Сарафов“, НАТФИЗ)

За книгата на Марияна Лазарова „Управление на продуцентски права при предлагане на електронен достъп до аудиовизуални произведения“

Книгата на Марияна Лазарова „Управление на продуцентски права при предлагане на електронен достъп до аудиовизуални произведения“ е първо по рода си изследване на български език на комплицираната материя за управление на дигиталните права на филмовите продуценти. Предлагането на електронен достъп до аудиовизуално съдържание е все по-важен източник на приходи за филмовата индустрия, което придава висока степен на актуалност на работата. Изложението съдържа ясно очертани обект, предмет, цели, изследователски задачи и използвана методология, и е съобразено с поставените ограничения. Фокусът на изследователския интерес е насочен към управлението на продуцентски права в широк смисъл в рамките на професионалната аудиовизуална индустрия, като са засегнати както статиката на авторските и сродни права в сектора, така и тяхната динамика в процеса, предлагане на електронен достъп до филми и други аудиовизуални произведения. В предмета на изследване е обхванат и правно-регулаторният режим на лицензирането в цифрова среда, нормативната база, специфич-

ната правна терминология, както и организационно-институционалната структура. Задълбочено и компетентно са анализирани характерните особености и „вирусната“ природа на защитеното дигитално аудиовизуално съдържание, неговото видово разнообразие, дистрибуционни стратегии и са проблематизирани естетическите аспекти на свръхпредлагането на съдържание в цифрова среда. Специфичният обект на изследване е обхванат многоаспектно и с използване на интердисциплинарен подход. Отделни глави са посветени на особеностите на индивидуалното управление на права при предлагане на електронен достъп до филми и други аудиовизуални произведения, и на колективното управление на права, с акцент върху новите моменти в правната уредба. Особен интерес представляват проучванията на авторката относно лицензионни практики и бизнес моделите, базирани на използване на защитено аудиовизуално съдържание в електронна среда, в контекста на международния и българския опит. Подробно е анализирана авторскоправната реформа като част от Европейската стратегия за създаване на единен цифров пазар. Специално място е отделено на основните моменти от съдържанието на Директивата за авторско право и сродните му права в цифровия единен пазар, която предстои да бъде внедрена във вътрешното законодателство. Приносни моменти има и при анализиране на връзката между авторското право и социалните политики в съвременните икономики, базирани на знанието. Въведените ограничения и изключения в правата са коментирани от гледна точка на обществения интерес и човешкия прогрес, който винаги е бил съпроводен и катализиран от спазване правото на интелектуална собственост. В книгата има приложен речник на съотносимите към изследването английски термини, нормативни актове и използвани абривиатури.

“Управление на продуцентски права при предлагане на електронен достъп до аудиовизуални произведения“ представлява задълбочено, многоаспектно и пионерско изследване на управлението на правата на филмовите продуценти в дигиталната епоха, с очертаване на реалната ситуация на състоянието на пазарите и на перспективите на развитие, включително и на тези, свързани с оптимизиране на правната и институционалната рамка.

Приносните постижения в изследването, които правят ценна книгата са:

1. *Научно-теоретичните приноси*, важни за спецификата на управлението на продуцентски права при предлагане на електронен достъп до филми и други аудиовизуални произведения:

- дефинирани са понятията за управление на продуцентски права в широк и в тесен смисъл;
- статутът на правоносителите, нормативната регулация, съдържанието и управлението на авторски и сродни права са анализирани за първи път през призмата на използването на аудиовизуални произведения в цифрова среда;
- изяснена е същността на правото на предлагане на електронен достъп и са изследвани лицензионните практики при неговото отстъпване във връзка с развитието на бизнес модели, базирани върху използването на защитено съдържание;
- посочени са мерките за защита от нелегитимен достъп до аудиовизуални произведения, пътищата за закрила на дигиталните права и необходимостта от актуализация на правната уредба във връзка с развитието на технологиите;
- направени са теоретични изводи за необходимостта от авторскоправна реформа и посоките ѝ на развитие в европейска и национална рамка, в тясна корелация с процесите на дигитализация, бум на нови технологии и медии, и поява на ново поколение потребители, изискващо персонализиран и интерактивен достъп до съдържание;

– направени са някои изводи, отнасящи се до перспективите за развитие на нелинейните медийни услуги в електронна среда и постепенния упадък на линейните медийни услуги, въпреки опитите за тяхното обновление и модернизация;

– разкрита е размитата граница между ползватели и правноносителите в дигиталната епоха и ролята на доставчиците на услуги за споделяне на съдържание за монетаризиране на правата, от една страна, и за утвърждаването им като новите продуценти на аудиовизуално съдържание;

– очертани са бъдещи възможни промени в националното законодателство, продиктувани от развитието на дигиталните услуги и процеса на хармонизация правото на ЕС.

2. Трудът има и свои съществени *научно-приложни приноси*, които се изразяват в предоставяне на добре структурирано и систематизирано знание за управлението на продуцентски права в цифрова среда. Подобно изследване запълва празнина в съществуващите изследвания по темата и ще бъде полезно помагало за всички студенти в НАТФИЗ и особено за тези от продуцентската специалност във факултет „Екранни изкуства“.